

Gemeente
Haarlem

KATHEDRAAL
DENKERS

Haarlemse kerken

Kansen voor de kerken en de stad!

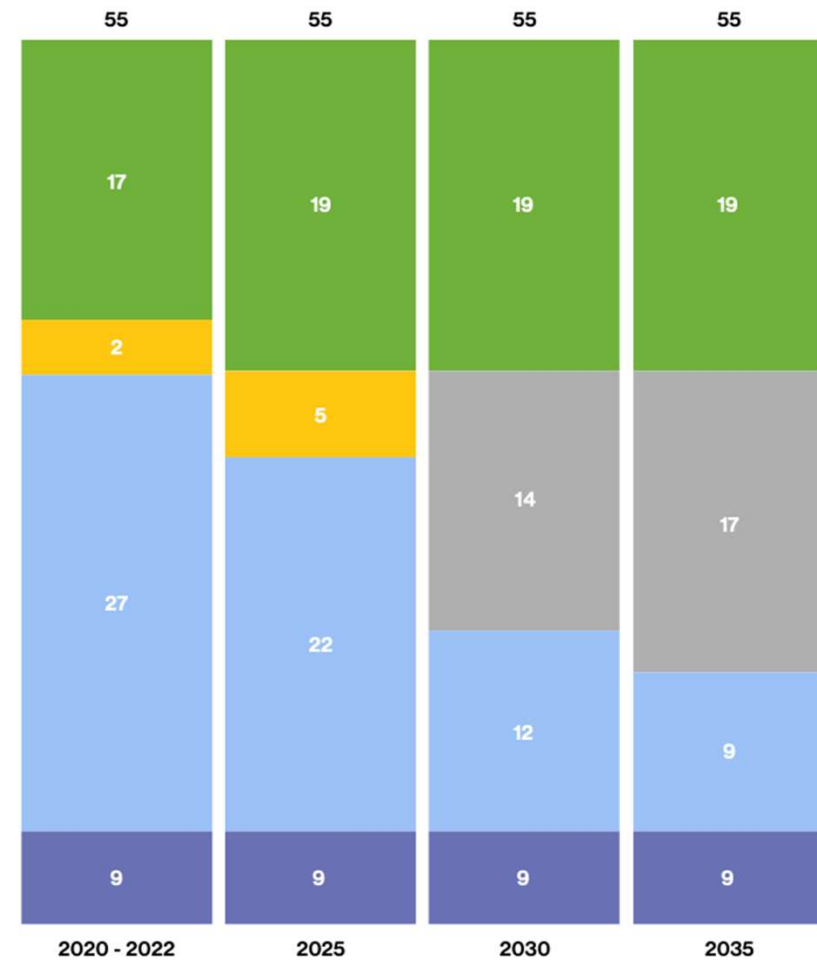
Hoe betrek ik de buurt?

Heleen Agterhuis, Kerkencoach Haarlem

Kijk op de toekomst

Toekomstperspectief

- Herbestemd
- Uit religieus gebruik / transitie
- Onzeker
- Religieus
- Nog niet onderzocht en/of geconfirmeerd

Hoe gaan we om met onze unieke situatie?

Ga het goede gesprek aan.

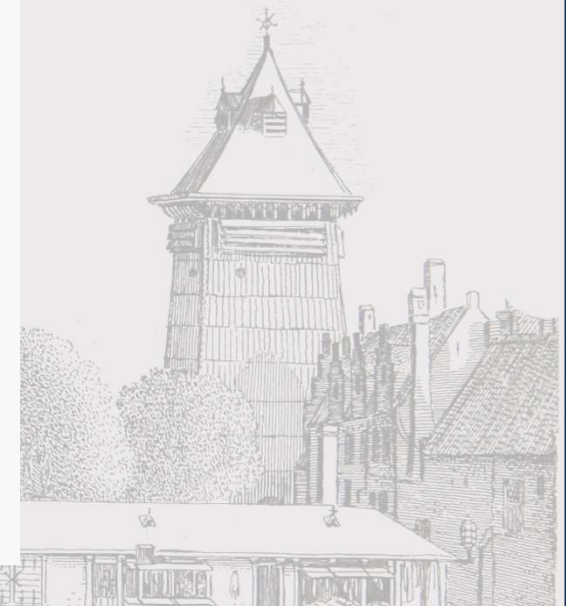
Hulp en inspiratie voor het goede gesprek

De toekomstige betekenis van kerkgebouwen in Nederland in 2040

Reframing Studio | Coup | Komovo

Driving forces, 27 augustus 2021

Interviews

Floris Alkemade
Rijksbouwmeester

Paul Ariese
Senior Lecturer and PhD Researcher
Religious Heritage | Reinwardt Academy

Sidney van den Bergh
Bestuurder | Willibrordus Parochie

Lex Bohlmeijer
Correspondent Goede Gesprekken |
De Correspondent

Frank Bosman
Cultuurtheoloog & onderzoeker |
Tilburg Universiteit

Gerben van Dijk
Projectleider & transformatieskundige |
Woningbouwatelier

Wenda Doff
Stadsocioloog & onderzoeker |
Het onderzoekerscollectief

Simon Douw
Crowdfunding & Learning programmes |
Downsideup

Jacobine Gelderloos
Verbindend specialist dorpskerken |
Protestantse Kerk in Nederland

Freek van Genugten
Liturgie - kerkelijke kunst - kerkgebouw |
Bisdom 's-Hertogenbosch

Halleh Ghorashi
Hoogleraar Diversiteit en Integratie |
Vrije Universiteit van Amsterdam

Gerrit Glas
Bijzonder hoogleraar filosofie | VU
& Hoogleraar Filosofie van de
Neuwetenschappen | VUmc

Anne Goossensen
Hoogleraar informele zorg & zorgethiek |
Universiteit voor Humanistiek

Olivier Hendriks
Plaatsvervangend Chief Resilience Officer |
Gemeente Den Haag

Gerard de Korte
Bisschop | Bisdom 's-Hertogenbosch
& Referent voor Kerk en Samenleving |
Bisschoppenconferentie

Henk Oosterling
Ecosoof

Henk de Roest
Onderzoeker en hoogleraar Praktische
Theologie | Protestantse Theologische
Universiteit Groningen

Lotte Vermeij
Wetenschappelijk medewerker |
Sociaal en Cultureel Planbureau

Roland van der Vorst
Head of Innovation | Rabobank

Peter Wierenga
Auteur 'Herkerken' | Kerkwerk

Joanna Wojtkowiak
Universitair docent psychologische en
levensbeschouwelijke aspecten van
existentiële begeleiding |
Universiteit voor Humanistiek

Driving forces

1	Sterke diversificatie van zingeving	5
2	Fragmentatie van de netwerksamenleving	7
3	Toenemende ongelijkheid	10
4	Ruimte voor kwetsbaarheid	12
5	Van grote verhalen naar kleine verhalen	14
6	Noodgedwongen vooruitgang	17
7	Herontdekking van het grotere geheel	20
8	Zwevende verantwoordelijkheden	22
9	Hyperdiversiteit	25
10	Leven in de versnelling	27
11	Vorming van thuisgevoel	29

hoofdstuk 2

zes toe komst ver halen

De samenleving is in beweging. De wereld wordt steeds complexer. Er wordt van mensen gevraagd dat ze zich telkens aanpassen aan deze veranderende wereld en mensen zijn meer en meer op zoek naar houvast. Dit hoofdstuk beschrijft zes uitdagingen van de toekomst waarin mensen op verschillende manieren zoekende zijn naar richting.

Deze nationale kerkenvisie pleit dat kerkgebouwen bij een her- of nevenbestemming van betekenis kun blijven voor mensen, gemeenschappen en de samenleving in de toekomst door invulling te geven aan deze uitdagingen. Door de toekomstverhalen te vertellen die mensen houvast geven bij deze uitdagingen.

10

Gemeente
Haarlem

KATHEDRAAL
DENKERS

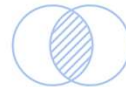

de emotionele functie van verhalen

De emotionele functie van verhalen betreft de mogelijkheid van verhalen om mensen richting te geven bij persoonlijke uitdagingen in het dagelijks leven. Zo kunnen verhalen bijvoorbeeld bijdragen aan het reguleren van emoties, het accepteren van kwetsbaarheden, houvast bieden bij het omgaan met problemen en helpen bij het maken van keuzes.

Het kerkgebouw als plek voor emoties en acceptatie.

de sociale functie van verhalen

De sociale functie van verhalen beschrijft de verbindende kracht van verhalen. Het uitwisselen van verhalen resulteert in een sterkere band en begrip voor elkaar. Voor zowel bekenden in je omgeving als voor onbekenden in nieuwe netwerken. Door gedeelde verhalen kun je verbondenheid ervaren, je thuis voelen, je welkom voelen.

Het kerkgebouw als plek voor sociale verbindingen.

de spirituele functie van verhalen

De spirituele functie van verhalen heeft betrekking op het ondersteunen en inspireren van mensen bij het vinden van antwoorden op grotere vragen als 'wie ben ik?' of 'wat geeft mijn leven zin?'. Verhalen dragen daarmee bij aan identiteitsconstructie en de zoektocht van mensen naar zingeving.

Het kerkgebouw als plek voor de zoektocht naar zingeving.

van jouw wereld weg

Je wilt je onttrekken uit jouw (sociale) omgeving.

Het altijd aan staan, het leven in een versnelling en de druk om te presteren geven mensen in 2040 steeds meer stress. Er is een behoefte om te ontsnappen aan de druk van het dagelijks leven, aan de sociale druk uit de maatschappij. Mensen zoeken tijd en ruimte voor jezelf, voor reflectie, voor verstillig. Of ze zoeken juist manieren om zich te onttrekken uit hun sociale omgeving, omdat deze ongezond is of hen belemmert. Mensen willen hun bestaande bubbel doorbreken om toegang te krijgen tot nieuwe mogelijkheden waar ze niet vanzelfsprekend mee in aanraking komen.

naar jouw wereld toe

Je wilt je betrokken voelen met jouw (sociale) omgeving.

Na een periode van vervreemding van elkaar en de plek waar we leven, hebben de ecologische crisis en andere tegenslagen de mens in 2040 steeds meer laten zien hoe zeer we onlosmakelijk met elkaar en onze leefomgeving verbonden zijn. Mensen willen verbindingen herstellen met elkaar, met hun gemeenschappen en met de leefomgeving. De behoefte om bij te dragen, betrokken te zijn en onderdeel van een groter geheel te zijn groeit (Van Heemstra, 2021). Het relativeert, het geeft mensen richting om hun rol in een gemeenschap of de samenleving vorm te geven.

The Offline Club

Gemeente
Haarlem

KATHEDRAAL
DENKERS

De wat-als kaarten kunnen jullie inspireren om betekenis toe te voegen aan verschillende neven- of herbestemmingen. Als er al een bepaalde functie is gekozen, kan met de wat-als-kaarten worden onderzocht hoe deze betekenisvol kan zijn voor de samenleving als je door de lenzen van de zes uitdagingen naar de functie kijkt.

Deze kaart beschrijft voorbeelden per uitdaging voor de functie bibliotheek.

wat
als?

wat als het
kerkgebouw
een bibliotheek
wordt?

wat-als-kaart nr. 1

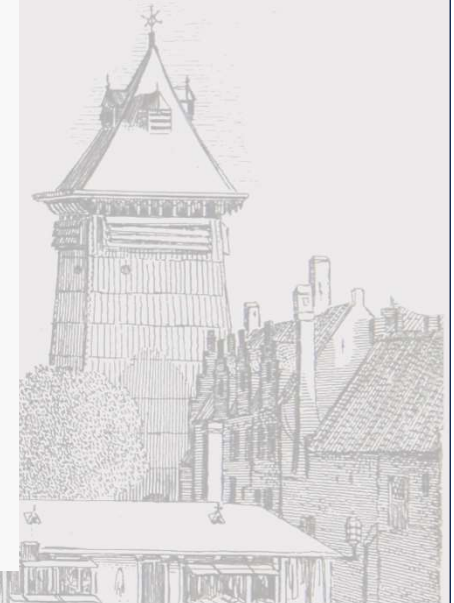
wat
als?

wat
als?

versie
20 december 2023

door
Reframing Studio
Komovo
Kathedraaldenkers

samen met
Programma Toekomst
Religieus Erfgoed

emotioneel

sociaal

spiritueel

van jouw wereld weg

hoe kan het kerkgebouw als bibliotheek mensen helpen om de (sociale) druk te laten varen en te verstillen?

De Luisterbieb maakt de stilte toegankelijker doordat mensen er gezamenlijk in stilte naar een luisterboek luisteren.

naar jouw wereld toe

hoe kan het kerkgebouw als bibliotheek mensen helpen om betrokkenheid en empathie te ervaren?

In de Empathy Library voegen mensen boeken toe die voor hen betekenisvol zijn geweest. Op de kaft beschrijven ze waarom. Je kiest een boek, omdat je deze persoon beter wilt begrijpen.

www.empathymuseum.com

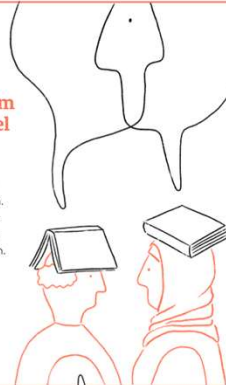

emotioneel

hoe kan het kerkgebouw als bibliotheek mensen helpen om hun sociale bubbel te ontstijgen?

In de Living Library lees je geen boeken, maar spreek je mensen. Mensen kiezen iemand om mee in gesprek te gaan, die ze in het dagelijks leven niet snel spreken.

<https://livinglibrary.nl/>

hoe kan het kerkgebouw als bibliotheek mensen helpen om zich thuis te voelen in hun (sociale) omgeving?

Een Taalcafé is een ontmoetingsplek waar mensen kunnen oefenen met de Nederlandse taal, een belangrijk middel om te verbinden met een gemeenschap en een plek.

sociaal

hoe kan het kerkgebouw als bibliotheek mensen helpen om te experimenteren in hun zoektocht naar existentiële vragen?

Bij de School of Life kunnen mensen lessen in levensbeschouwing volgen. Ze krijgen handvatten om zichzelf en het leven te begrijpen. Verdiepen kan door het lenen van boeken.

www.theschooloflife.com

hoe kan het kerkgebouw als bibliotheek mensen helpen om hun rol in de maatschappij te ontdekken en bij te dragen?

Stichting VoorleesExpress zorgt ervoor dat kinderen die moeite hebben met taal extra aandacht krijgen. Een vrijwilliger gaat met hen, en hun ouders, aan de slag met taal en (voor)lezen.

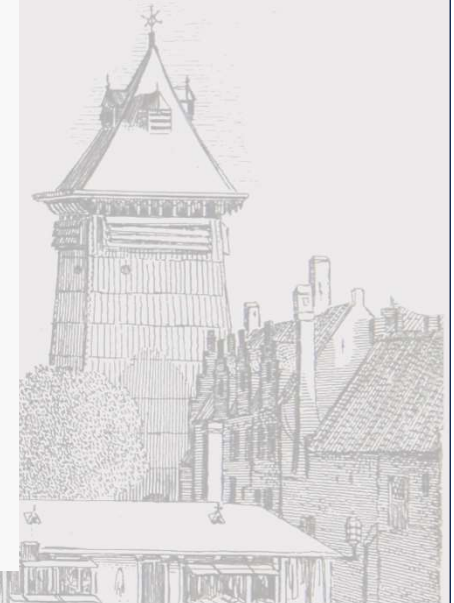
<https://voorleesexpress.nl>

spiritueel

van jouw wereld weg

naar jouw wereld toe

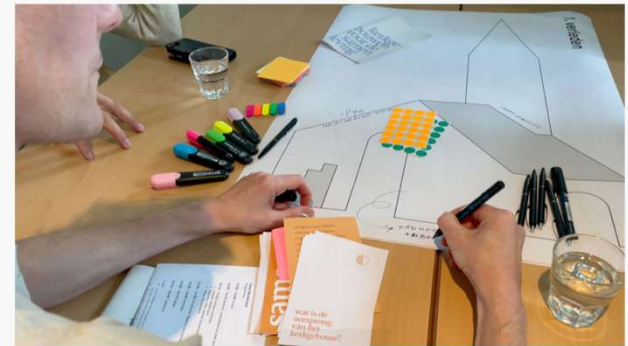

Hoe gaan we om met onze unieke situatie?

Hoe doen anderen dat?

Muiderkerk Amsterdam

Andreaskerk Katwijk

Gemeente
Haarlem

KATHEDRAAL
DENKERS

Onderzoek naar een duurzame toekomst voor de Andreaskerk in Katwijk

Scenario's voor
nevenactiviteiten

Uitgevoerd door:

KATHEDRAAL
DENKERS

In opdracht van:

Hervormde Gemeente Katwijk aan Zee
PROTESTANTSE KERK IN NEDERLAND

Katwijk

Versie juni 2024

Beschrijving

Kunst van samen zijn

De Andreaskerk als plek voor emoties, betrokkenheid en empathie

In het hart van Katwijk, waar zee en strand elkaar raken, biedt de Andreaskerk een warme omgeving voor reflectie, verbondenheid en inlevingsvermogen. Omarmd door historie, natuur en kunst, fungeert deze plek als een kruispunt voor workshops, stiltemomenten en verdiepende gesprekken, alle gericht op persoonlijke en gezamenlijke ontwikkeling. Het is een plaats waar bedrijven, scholen en individuen samen kunnen komen om te onthaasten, te leren en te groeien.

Voorbeeld

Lees, studie en dialooggroepen

Op grond van de behoeften van het kerkbestuur en de koster, en de bestaande benutting van de Andreaskerk, is geconcludeerd dat het organiseren van lees-, studie- en dialooggroepen een passende nevenactiviteit kan zijn. De Andreaskerk functioneert als een emotionele thuishaven waar zowel commerciële als maatschappelijke organisaties welkom zijn. Een weekindeling is opgesteld ter inspiratie, waarbij uiteenlopende organisaties het kerkgebouw benutten.

Activiteit*	Dagen	Tijd**	Omvang	Opbrengsten verhuur***	Per jaar
Universiteit Leiden	Maandag en vrijdag	09.30 – 11.30 12:30 – 14:30	30 weken	250 euro	7500 euro
LOI, HBO-bachelor Social Work – Welzijn en samenleving	Zaterdag	09:30 – 16:30	17 weken	500 euro	8500 euro
Welzijnswaartier huiskamergesprekken	Donderdag	1x 2 uur	30 weken	50 euro	1500 euro
Een cursus in wonderen van 'Miracles in Contact'	5 avonden per jaar	1 x 4 uur	5 weken	250 euro	1250 euro
					18750 euro

Vragen voor vervolgonderzoek

Is de locatie geschikt voor het uitbreiden van lees, studie en dialoog activiteiten en welke aanpassingen zijn er nodig?
 Wat zijn mogelijk geïnteresseerde partijen om gebruik te maken van de locatie?
 Welke flexibiliteit is realistisch indien de Andreaskerk voor een speciale diensten / begrafenissen gebruikt dient te worden?
 Welke wensen en eisen hebben deze partijen?
 Wat zijn realistische tarieven bij het langdurig, duurzaam verhuren van de locatie?
 Welke mogelijkheden zijn er voor het gericht verwarmen van de ruimte of het aanbrengen van bijv. gordijnen ter isolatie?

*Geen directe betrokkenheid van de kerk vereist, behalve de ruimte en mogelijk een BHV'er. Dit is een conceptuele overweging, de genoemde activiteiten dienen ter inspiratie en maken deel uit van vervolgonderzoek (zie kader).

**zie hoofdstuk huidig gebruik voor beschikbare tijd in 2023.

*** Gebaseerd op voorstel overzicht huurprijzen 2024 en commerciële standaarden. Uitgaande van het verhuren van locatie aan kleine groepen (10-20 personen), met oog voor het regelmatig karakter is er gerekend met: Onderwijs en commercieel: €250 per dagdeel. Lokaal maatschappelijk: €100 per dagdeel. Extra verhuur zorgt ook voor extra stookkosten, in vervolgonderzoek moet hier naar gekeken worden, zie kader.

Beschrijving

Veilige haven

De Andreaskerk als plek om je bubbel te ontstijgen en nieuwe verbindingen aan te gaan.

Als kloppend hart van gemeenschapszin verenigt de Andreaskerk diverse culturen en leeftijden. Het dient als vruchtbare bodem voor het delen van levenslessen, het vieren van mijlpalen en het vormen van nieuwe vriendschappen. De kerk faciliteert interreligieuze dialogen en staat open voor eenieder die zoekt naar zingeving, die droomt van verbetering, of die simpelweg zijn of haar verhaal wil delen. Hier worden nieuwsgierigheid en openheid omarmd en worden herinneringen geschapen.

Beschrijving

Wonderlijke paden

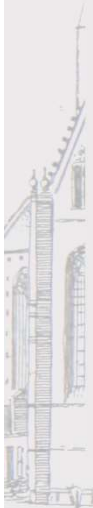
De Andreaskerk als plek voor existentiële vragen en ontdekken rol in maatschappij

De Andreaskerk is een toevluchtsoord voor existentiële zoektochten en maatschappelijke betrokkenheid. Het is een plek waar men kan reflecteren op persoonlijke identiteit en levensdoel, ondersteund door de natuurlijke sereniteit van strandwandelingen en de interactiviteit van workshops en innovatieve projecten. Het is een veilige haven waar je je eigen pad kunt uitstippelen en richting aan je leven kunt geven.

Geertruidkerk Ouwerkerk

Buurtbaken Oosterkerk

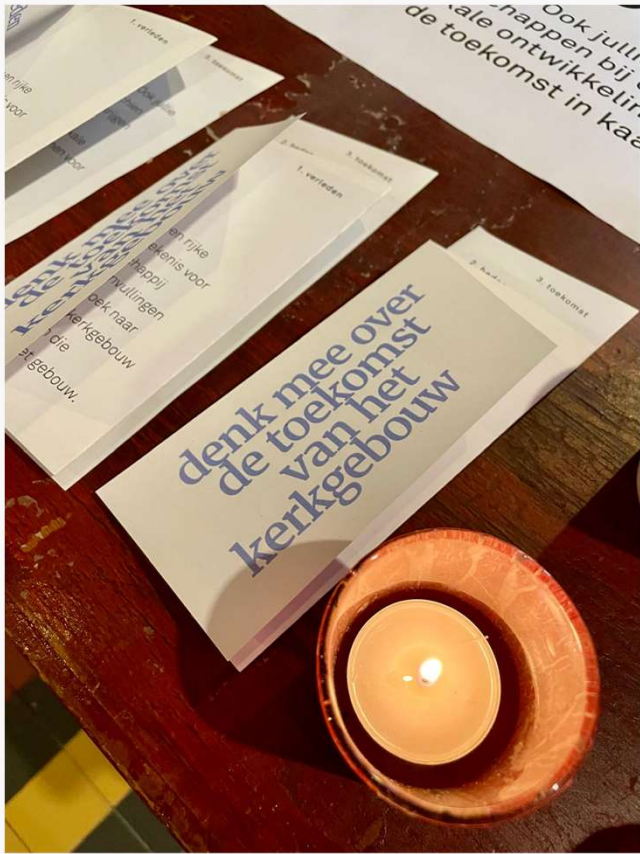
- Gemeentelijk monument uit 1926 in Haarlem Oost.
 - Haalbaarheidsonderzoek fase 2
 - Aafke is betrokken bij buurtonderzoek
 - Vooraf zijn de waarden bepaald, waar vanuit de kerkelijke gemeente en de beoogde gebruikers het Buurtbaken willen vormgeven.
- Dit zijn:

ONTMOETING
BEZIELING
OMARMING

Op Burendag wordt de hele buurt uitgenodigd om binnen te komen en om mee te denken

Caeciliakerk Rietmolen

Een nieuw duurzaam toekomstperspectief vinden

- Hoe doen wij dat in onze unieke situatie?
- Hoe doen anderen dat? Waar begin je?
- Hoe betrek je de buurt?
- Waar kan ik inspiratie vinden?
- Waar kan ik deskundigheid en hulp vinden?
- Waar kan ik financiële middelen vinden?

Kerkencoach

○ Taken:

- 1 of 2 keer per jaar een bijeenkomst organiseren voor alle kerken: de energie vasthouden
- 1 op 1 meedenken met eigenaren van kerken of andere gebedshuizen over een duurzaam toekomstperspectief: pro-actieve modus vasthouden
- Lessen van Buurtbakens en landelijke voorbeelden verspreiden
- Het goede lijntje leggen met de gemeente Haarlem

Zegt het voort:

Kerkencoach Heleen Agterhuis

Heleen@kathedraaldenkers.nl

Tel: 06-46215160

Vragen?

Bedankt!